

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta, HE 110/2025 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 7.11.2025

Kirsi-Maria Malmlund-Laakso, neuvotteleva virkamies
Sanna Ahonen, erityisasiantuntija
Sini Huikuri, lakimies

Sosiaali- ja terveysministeriö

Esityksen pääasiallinen sisältö

- Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi omaishoidon tuesta annettua lakia ja perhehoitolakia.
- Esityksessä ehdotetaan, että omaishoidon tuen vähimmäispalkkiota korotetaan.
- Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että perhehoitajan taloudellista tilannetta parannetaan irtisanomisajalta maksettavan korvauksen osalta tietyissä tilanteissa.
- Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

Taustaa ja valmistelu

- Esitys perustuu hallituksen puoliväliriihessä (22.-23.4.2025) tekemään päätökseen nostaa omaishoidon alinta palkkiotasoa ja lisäksi tukea toimeksiantosuhteisten perhehoitajien asemaa tilanteessa, jossa perhehoito päättyy ennakoimattomasti. Lakimuutoksiin varattiin rahoitusta yhteensä 16 miljoonaa euroa.
- Hallitusohjelmassa todetaan, että omaishoidon arvo korostuu ikääntyvässä yhteiskunnassa ja hallitus näkee omaishoidon arvokkaana osana suomalaista hyvinvointipalvelua. Omaishoidon nähdään vahvistavan merkittävästi julkista taloutta. Hallitusohjelmassa on useita kirjauksia omaishoidon kehittämisestä ja omaishoitajien tukemisesta. Lisäksi hallitusohjelmassa mainitaan, että ikääntyvien perhehoitoa lisätään.
- Hallituksen esitys on valmisteltu virkатыönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelussa on ollut mukana myös Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros 16.6.-27.7.2025. Esitystä koskevat asiakirjat ovat saatavilla osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella STM060:00/2025.

Tavoitteet

- Esityksen tavoitteena on, että omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä vastaisi nykyistä paremmin omaishoitotehtävän sitovuutta ja vaativuutta.
- Esityksen tavoitteena on tukea toimeksiantosuhteisten perhehoitajien taloudellista tilannetta, jos toimeksiantosopimus, joka koskee perhehoitajan kotona annettavaa ympärivuorokautista tai osavuorokautista pitkäaikaista perhehoitoa, päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä.
 - Korvauksen avulla toimeksiantosuhteinen perhehoitaja voisi paremmin sopeuttaa talouttaan ennakoimattomissa perhehoidon päättymisen tilanteissa.

Keskeiset ehdotukset/ omaishoidon tuki

- Omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:ää muutettaisiin siten, että omaishoidon tuen vähimmäispalkkiota korotetaan ja se olisi 1.1.2026 lähtien 530 euroa kuukaudessa.
 - Esityksessä on arvioitu omaishoidon tuen vähimmäispalkkioon vuosittain tehtävä palkkakertoimen mukainen korotus vuonna 2026 ja se sisältyisi uuteen vähimmäispalkkioon. Vähimmäispalkkio nousisi noin 58 euroa kuukaudessa verrattuna vuoteen 2025, josta lakimuutoksen vaikutukseksi arvioitiin noin 46 euroa.
- Esityksessä raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkioksi ehdotettiin säädettäväksi 968 euroa kuukaudessa 1.1.2026 lähtien. Esityksen antamisen jälkeen vahvistetun vuoden 2026 palkkakertoimen mukaisen korotuksen jälkeen tarkentunut vähimmäispalkkio on 966 euroa. Tämä tulee muuttaa 1. lakiehdotukseen omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n 2 momenttiin.
 - Raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkiota koskeva rahamäärä muutettaisiin vastaamaan vuonna 2026 palkkakertoimella tarkistettua ja lähimpään euroon pyöristettyä hoitopalkkion määrää. Tosiasiallisesti tämä teknisluonteinen muutos ei muuttaisi maksettavan raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkion määrää verrattuna siihen, mitä maksettaisiin voimassa olevan sääntelyn perusteella vuonna 2026.
- Lisäksi ehdotetaan, että 5 §:stä poistetaan viittaus vuorotteluvapaaseen. Vuorotteluvapaalaki on kumottu 1.8.2024 alkaen. Muutos olisi luonteeltaan tekninen.

Keskeiset ehdotukset/ perhehoito

- Perhehoitolain 12 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos toimeksiantosopimus, joka koskee perhehoitajan kotona annettavaa ympärivuorokautista tai osavuorokautista pitkäaikaista perhehoitoa, päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, on perhehoitajalla oikeus saada 1 momentissa tarkoitettulta irtisanomisajalta maksettavan palkkion lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion määrää vastaava korvaus. Oikeutta korvaukseen ei ole, jos perhehoitajan kotiin olisi sijoitettavissa tai sijoitetaan irtisanomisaikana uusi hoidettava.
- Ehdotukset koskevat hyvinvointialueen ja perhehoitajan tekemään toimeksiantosopimukseen perustuvaa perhehoitoa. Ehdotukset eivät koske perhehoitolain 4 §:n mukaista ammatillista perhehoitoa. Oikeus korvaukseen ei myöskään koskisi perhehoitoa, joka on järjestetty omaishoitolain 4 §:n 3 momentin nojalla.
- Perhehoitolain mukaan toimeksiantosopimuksen irtisanomisaika on kaksi kuukautta, ellei toisin ole sovittu. Esityksessä pidennetään perhehoitajan saamaa korvausta lisäämällä irtisanomisajalta maksettavaan palkkioon erillinen yhden kuukauden palkkio. Yhteensä perhehoitaja saisi siten ennakoimattomissa päättymistilanteissa pääsääntöisesti kolmen kuukauden palkkion.

Taloudelliset vaikutukset/ omaishoidon tuki

Esityksen mukaan omaishoidon tuen vähimmäispalkkio olisi 1.1.2026 lähtien 530 euroa kuukaudessa. Osa vähimmäispalkkion noususta muodostuisi vuosittaisesta palkkakertoimen mukaisesta korotuksesta ja osa lakimuutoksella tehtävästä vähimmäispalkkion korotuksesta.

Arvio palkkakertoimen mukaisesta korotuksesta

- Esityksessä on arvioitu omaishoidon hoitopalkkioon kalenterivuositain tehtävä palkkakertoimen mukainen korotus ja se sisältyisi uuteen vähimmäispalkkioon.
 - Vuoden 2026 palkkakerroin vahvistettiin vasta lokakuussa 2025, minkä vuoksi arvio on tehty VM:n kesäkuussa 2025 antamien ennustelukujen perusteella. Vähimmäispalkkion nousuksi pelkästään palkkakertoimella korotuksen myötä arvioitiin ennustelukujen perusteella 2,52 prosenttia ja palkkioksi vuodelle 2026 arvioitiin 484,05 euroa kuukaudessa.

Omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korotuksen kustannusvaikutukset

- Lakimuutoksen osuudeksi vähimmäispalkkion korotuksesta arvioitiin 45,95 euroa kuukaudessa. Hyvinvointialueiden on lisäksi maksettava sivukulut, joiden arvioidaan olevan 24 prosenttia palkkiosummasta.
- Hyvinvointialueen kustannuksiksi arvioitiin yhteensä 15,0 miljoonaa euroa.

Taloudelliset vaikutukset/ omaishoidon tuki

Omaishoidon tuen raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkio – ei taloudellisia vaikutuksia

- Raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkiota koskeva rahamäärä muutettaisiin vastaamaan vuonna 2026 palkkakertoimella tarkistettua ja lähimpään euroon pyöristettyä hoitopalkkion määrää.
- Raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkioksi säädettäisiin 966 euroa kuukaudessa 1.1.2026 lähtien.
 - Esityksessä raskaan siirtymävaiheen palkkioksi arvioitiin VM:n ennustelukujen perusteella 968 euroa kuukaudessa ja todettiin että palkkion määrä tarkistetaan STM:n lokakuussa vahvistamalla palkkakertoimella eduskuntakäsittelyn aikana.
- Muutos on teknisluonteinen, eikä muuta maksettavan hoitopalkkion määrää verrattuna siihen, mitä maksettaisiin voimassa olevan sääntelyn perusteella vuonna 2026. Muutos tehdään selkeyttämään lainsäädännön tulkintaa. Mikäli muutettaisiin vain vähimmäispalkkiota ja jätettäisiin raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkio ennalleen, samassa pykälässä olisi eri ajalta peräisin olevat vähimmäispalkkiot.

Taloudelliset vaikutukset/ perhehoito

- Perhehoidon päättyessä ennakoimattomasti maksetaan kahden kuukauden irtisanomisajan jälkeen ylimääräisen yhden kuukauden ajan päättyvän sopimuksen mukainen palkkio, mikäli uutta asiakasta ei olisi sijoitettavissa tai ei pystytä osoittamaan.
- Perhehoidon päättymisen yleisyydestä tai päättymisen syistä ei ole tilastotietoa, minkä vuoksi ennakoimattomien tilanteiden yleisyyttä kokonaisuudessaan on vaikea arvioida. Taloudellisten vaikutusten arvioiminen on tehty THL:n tilastojen ja hyvinvointialueilta kysytyjen tietojen perusteella.
- Asiantuntijoiden arvion mukaan säännöksessä tarkoitettujen tapausten määrä iäkkäiden henkilöiden, vammaisten henkilöiden ja lastensuojelun perhehoidon osalta olisi maksimissaan yhteensä 615. Keskimääräiseksi palkkioksi on arvioitu noin 1300 euroa sivukuluineen.
- Kustannukset hyvinvointialueille ovat yhteensä 0,8 miljoonaa euroa.

Yhteisvaikutukset muiden etuuksien ja tukien kanssa - omaishoidon tuki

- Omaishoidon tuen hoitopalkkiota verotetaan tuloverotuksessa. Omaishoidon tuen palkkio ei vaikuta asumistukeen, hoito- ja vammaistukiin, osittaiseen hoitorahaan ja vanhuuseläkkeeseen.
- Omaishoidon tuen palkkiota saaneiden tuloissa suunniteltu korotus nostaisi esimerkiksi sairauspäivärahaa, kuntoutuspäivärahaa ja vanhempainpäivärahaa. Perustoimeentulotuen määrässä huomioidaan omaishoidon tuen palkkio. Toimeentulotukeen oikeutetun omaishoitajan kohdalla palkkion korotus voi hieman vähentää toimeentulotuen tarvetta.
- Omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottaminen voi vaikuttaa niin sanotuista pitkäaikaisista palveluista omaishoitajalta perittäviin asiakasmaksuihin.
- STM on arvioinut budjettilakeina esiteltävien sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveyspalveluihin tehtävien lakimuutosten ja muiden muutosten yhteisvaikutuksia. Arviointimuistiot on julkaistu Hankeikkunassa: STM062:00/2025.

Yhteisvaikutukset muiden etuuksien, tukien ja asiakasmaksujen kanssa - perhehoito

- Perhehoitolain nojalla perhehoitajille maksetut palkkiot eivät ole ennakkoperintälain mukaista palkkaa vaan työkorvausta, joka on ansiotuloa.
- Palkkio katsotaan julkisten alojen eläkelain 85 §:n mukaiseksi eläkettä oikeuttavaksi ansioksi. Normaalistikin irtisanomisajan palkka on eläkkeeseen oikeuttavaa ansiota, riippumatta siitä liittyykö siihen työntekovelvoitetta.
- Esityksen vaikutukset perhehoitajan etuuksiin ja tukiin sekä perhehoitajan maksamiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin ovat pienet.

Muut toimet omaishoidon kehittämiseksi

- Omaishoitoa kehitetään myös kansallisella ohjauksella, joka käynnistettiin vuoden 2024 alussa. Tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti vahvistaa omaishoitajien yhdenvertaisuutta ja jaksamista muun muassa jatkamalla omaishoidon tuen myöntämisperusteiden yhtenäistämistä ja lisäämällä omaishoitajille mahdollisuuksia pitää vapaitaan.
- THL julkaisi vuonna 2024 Sopimusomaishoidon tilannekuva -selvityksen ja vuonna 2026 julkaistaan omaishoidon opas hyvinvointialueille.
- Lisäksi terveyden edistämisen määrärahaa ohjataan hallituskaudella omaishoidon kehittämisen hankkeisiin, joissa tavoitteena on kehittää toimintamalleja omaishoitajan terveyden edistämiseksi ja jaksamisen tukemiseksi.
- Vuoden 2026 alkupuolella selvitetään lisäksi omaishoidon tuen yhtenäistämistä lainsäädännön tasolla ja/tai maksamisen siirtämistä Kelalle.

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Kiitos!

